

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 14. oktober 2024

Sak 2024/518 – PitStop Norge AS - org.nr. 920 667 414 - klage over vedtak om avslag på søknad om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, medlemmene Shabneet K. Bains og Elisabeth Ekberg

Sakens bakgrunn

- (1) PitStop Norge AS (klager) søkte 27. juni 2023 om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon.
- (2) Lotteritilsynet avslo søknaden 21. september 2023, med den begrunnelse at klager utførte virksomhet på vegne av det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune kunne påvirke eller legge føringer for virksomheten. Tilsynet viste til at klagers virksomhet i hovedsak besto av å løse oppgaver knyttet til ungdom som sto i fare for å falle utenfor skole og arbeidsliv. Etter tilsynets forståelse var ansvaret for å bekjempe ungt utenforskap og å gjennomføre aktuelle aktiviteter, lagt til offentlig forvaltning og tilhørende organer innen skoleverk, barnevern og NAV. Det var etter deres vurdering en offentlig oppgave å bistå mennesker som på grunn av helse eller sosiale problemer hadde behov for å komme i arbeid eller utdanning. Videre ble det lagt til grunn at tilskudd fra Helsedirektoratet representerte den vesentligste delen av klagers inntektsgrunnlag og at tildelingsbrevene bekreftet at direktoratet kunne «påvirke eller legge føringer for virksomheten» i en slik grad at dette underbygget at klagers virksomhet kom det offentlige til gode jf. § 38 sjette ledd. Tilsynet påpekte at kravene til frivillig innsats og regelverket knyttet til «lukket krets» og «privatøkonomiske fordeler» også kunne utgjøre hindringer for å bli forhåndsgodkjent, men det ble ikke gjort noen fullstendige vurderinger av disse avslagsgrunnlagene.
- (3) Klager påklaget vedtaket 10. oktober 2023. Klager ber primært om en ny vurdering av søknaden med utgangspunkt i selskapets finansielle situasjon i 2024 og i lys av klagers søknad om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Finansieringsgrunnlaget som er lagt til grunn i Lotteritilsynets avslag gjaldt 2022, men det pekes på at klager i 2024 ikke mottar offentlig støtte eller tilskudd. Subsidiært ønsker klager en ny vurdering av søknaden basert på anførselene i klagen.
- (4) Klager viser til at ordlyden i forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill (pengespillforskriften) § 38 tar for seg trekk ved organisering og styring, og ikke sier noe om typen oppgaver som organisasjonen utfører. Klager mener at Lotteritilsynet har lagt til grunn en for vid tolkning, og viser til departementets drøfting av at «en rekke oppgaver

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

utføres av det offentlige og frivillige organisasjoner i samarbeid», og at det må tas høyde for dette samspillet, jf. Prop. 220 L (2020-2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)*.

- (5) Klager er uenig i at Helsedirektoratet kan legge føringer for virksomheten i en slik grad at dette underbygger at virksomheten kommer det offentlige til gode. Tilsynet har etter klagers oppfatning ikke vurdert kriteriene og rapporteringskravene for de aktuelle tilskuddsordningene. Det vises til at samtlige tilskudd har vært avgrenset i tid og virkning. Videre vises det til at organisasjonen kun rapporterer i henhold til egen gjennomføringsplan slik den er beskrevet i søknaden, og at klager ikke må rapportere i henhold til en konkret bestilling fra Helsedirektoratet. Klager mener at regelverket for tilskuddsordningen er klar på at formålet med tilskuddet er å styrke frivillige tilbud, ikke de offentlige tilbudene. Etter klagers syn vil tilsynets argumentasjon medføre at en betydelig andel av dagens forhåndsgodkjente organisasjoner faller utenfor ordningen, da flere forhåndsgodkjente organisasjoner mottar støtte og tilskudd fra det offentlige.
- (6) Klager opplyser at organisasjonens nye regnskapstall viser at offentlige midler fra Helsedirektoratet utgjør en liten del av inntektsgrunnlaget. Den største andelen av klagers finansiering på tidspunktet for klagen er ifølge klager fra private gavegivere uten krav om motytelse. Det opplyses at private gaver i 2023 utgjorde 57 prosent av organisasjonens midler, mens 43 prosent av inntektene kom fra offentlige støtteordninger. I tillegg bemerker klager at de fører separate regnskap for tiltak og aktiviteter med ulike finansielle kilder, og at det derfor er mulig å delvis omgjøre vedtaket dersom det vurderes av kriteriene for en fullstendig omgjøring ikke er til stede.
- (7) Videre mener klager at det er en rekke forhold som, sammen med organisasjonens ideelle formål, må inkluderes i en vurdering av frivillighetens betydning i organisasjonen. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.
- (8) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 10. oktober 2024 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

- (9) Det rettslige grunnlaget er lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven) og forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill (pengespillforskriften).
- (10) Lotteritilsynet kan gi ikke-fortjenestebaserte organisasjoner tillatelse til å tilby pengespill, jf. pengespilloven § 18. Overskuddet fra pengespillene kan ikke finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer, jf. pengespilloven § 19.
- (11) Etter pengespillforskriften § 38 sjette ledd kan organisasjoner som utfører virksomhet som er organisert av eller på vegne av det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune gjennom å oppnevne styremedlemmer eller på annen måte kan påvirke eller legge føringer for virksomheten, ikke bli forhåndsgodkjent.
- (12) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (13) PitStop Norge AS sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 21. september 2023 om avslag på søknad om forhåndsgodkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon.
- (14) Ikke-fortjenestebaserte organisasjoner kan få tillatelse til å tilby pengespill, dersom de oppfyller vilkårene i pengespilloven §§ 18 og 19. Etter pengespilloven § 19 skal overskuddet fra pengespillene ikke finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer. Den nærmere avgrensningen følger av pengespillforskriften § 38. Det følger av § 38 sjette ledd at organisasjoner som utfører virksomhet som er organisert av eller på vegne av det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune gjennom å oppnevne styremedlemmer eller på annen måte kan påvirke eller legge føringer for virksomheten, ikke kan forhåndsgodkjennes.
- (15) Kravene i pengespilloven §§ 18 og 19 er i stor grad en videreføring av gjeldende rett. Det følger av forarbeidene at disse skulle fange opp prinsippene som lå til grunn for avgrensningen av hvilke formål som kan få tillatelse til å tilby pengespill etter lotteriloven, jf. Prop. 220 L (2020–2021) punkt 14.4.2.3.
- (16) Likevel pekes det i forarbeidene på at lovforslaget kan medføre at flere grupper av organisasjoner kan få tillatelse til å tilby pengespill. Departementet fremhever at flere frivillige organisasjoner innenfor sosiale tjenester som supplerer offentlige tilbud, blant annet organisasjoner som driver med inkluderingsarbeid, vil kunne oppfylle vilkårene for tillatelse, jf. Prop. 220 L (2020–2021) punkt 14.4.2.4.
- (17) Lotterinemnda viser til at ordlyden i pengespilloven § 19 innebærer at det er oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige eller virksomhet som utføres på vegne av offentlige organer, som ikke kan finansieres med pengespilloverskudd. Dette er også tydeliggjort i Innst. 163 L (2021–2022) s. 8–9 hvor ordlyden «virksomhet som kommer det offentlige til gode» bevisst ble fjernet fra § 19 under behandlingen i Stortinget, med den begrunnelse at ordlyden var for kategorisk, da virksomheten til mange frivillige organisasjoner kommer det offentlige til gode. Der klager ikke utfører oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige, kan finansieringsmodellen og finansering fra det offentlige likevel være et sentralt moment for om virksomheten utføres på vegne av det offentlige, særlig i tilfeller hvor tilbudet ligger tett opp mot en lovpålagt oppgave. Det er likevel ikke slik at ethvert samarbeid med det offentlige avskjærer godkjenning som ikke-fortjenestebasert organisasjon. Offentlig finansiering er heller ikke i seg selv diskvalifiserende.
- (18) Det følger av vedtektene § 3 at klagers formål er sosialt entreprenørskap og sosial tjenesteinnovasjon, og at klager skal arbeide for å forebygge fattigdom og sosial eksklusjon, samt det som naturlig står i forbindelse med dette, med særlig tilpassede tiltak rettet mot utsatte målgrupper. Av årsmeldingen for 2022 fremgår det at klager er en non-profit-virksomhet med et overordnet mål om å forebygge frafall fra videregående skole og bekjempe utenforskap blant unge. Det er oppgitt at klager har avdelinger i Øygarden, Bergen, Oslo og Kristiansand. Videre fremgår det at klager skal fremme diakonal virksomhet med utgangspunkt i det kristne menneskesyn.
- (19) Satsingsområdene er skolemestring, jobbmestring og livsmestring. Målgruppen er vanskeligstilt ungdom med psykiske helseutfordringer i alderen 15–25 år, som enten allerede har falt utenfor skole, arbeid og annen organisert aktivitet, eller som står i fare for å falle ut av organiserte aktiviteter. På klagers nettsider opplyses det at PitStop-

modellen inneholder en tiltakstrapp med oppsøkende tiltak, treffsted, avklaringstiltak, kvalifiseringstiltak og arbeidstreningstiltak. Ungdommene rekrutteres fra NAV, kommune, fylkeskommune og pårørende. Klager utrunder også frivillige organisasjoner med metodeverk, nettverk, kapital og kompetanse, slik at flere aktører kan supplere offentlig sektor, inkludert NAV, med inkluderingstjenester.

- (20) I årsmeldingen opplyses det at klagers kjernetiltak er «Klar-Ferdig-Gå» og «Restart», og at øvrige tiltak supplerer kjernetiltakene enten i form av intern arbeidstrening og kvalifisering, eller som direkte kanaler for opplysningsarbeid og kobling til ungdommer. Tiltaket «Klar-Ferdig-Gå» presenteres som et kvalifiseringstiltak hvor det jobbes målrettet mot å få deltakerne tilbake i jobb eller skole. Det opplyses at rekruttering skjer gjennom instanser som PitStop har inngått samarbeid med. Videre beskrives «Restart» som et avklaringstiltak med varighet på en til tre måneder. Målet er å avklare om ungdommen er klar for å gjenoppta enten et skolerettet eller arbeidsrettet løp og om ungdommen har nødvendig motivasjon og funksjonsevne til å ta aktive grep i eget liv. Det opplyses at avklaringen skjer gjennom psykososial veiledning, undervisning, aktivisering og sosialisering.
- (21) Lotterinemndas forståelse er at denne typen oppfølging av ungdommer er oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige. NAVs ansvar for oppfølging av ungdom er nærmere beskrevet i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets og Arbeids- og velferdsdirektoratets felles retningslinjer for samarbeid mellom barnevernstjenesten og NAV-kontoret.
- (22) Her fremgår det at NAV har ansvar for den enkeltes helhetlige behov for bistand, og for å tilby en individuelt tilpasset oppfølging med de tjenester, tiltak og virkemidler som kontoret rår over. Det vises til at ungdom som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid har krav på en behovs- eller arbeidsevnevurdering etter lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) § 14 a. Utfallet av vurderingen er styrende for hjelpen NAV-kontoret gir den enkelte, og arbeidstrening er trukket frem som et mulig tiltak. Det fremgår videre at:
- «[U]ngdom er en prioritert gruppe i NAV. Mange NAV-kontor har organisert oppfølging av ungdom i egne team, eller har opprettet egne kontaktpersoner i NAV-kontoret som skal følge opp ungdommer. Målet er å hjelpe ungdommen tilbake til utdanning hvis videregående opplæring ikke er fullført, eller bistå ungdommen gjennom arbeidsrettet oppfølging slik at de kommer i arbeid.»*
- (23) Kjernetiltakene til klager som har til formål å forebygge frafall fra videregående skole og bekjempe utenforskap blant unge, er i stor grad sammenfallende med ansvaret som ligger hos NAV. Ungdom som har droppet ut av videregående opplæring eller som står i fare for å gjøre det, har også en rekke rettigheter etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven).
- (24) Lotterinemnda har ikke nærmere vurdert klagers finansiering, da klagers kjernevirksomhet etter nemndas oppfatning klart ligger innenfor ansvarsområdet til det offentlige, og dermed også kommer offentlige oppgaver til gode.

Konklusjon

- (25) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur